

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

4 Οκτωβρίου 1994

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η Ανακοίνωση της Ε.Επιτροπής για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής βιομηχανίας, εξετάζει ένα πλαίσιο κατευθύνσεων πολιτικής και προτεραιοτήτων για την ανάληψη πρωτοβουλιών σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο.

Όπως επισημαίνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής η ευρωπαϊκή οικονομία είναι σήμερα ανοιχτή στον διεθνή ανταγωνισμό περισσότερο από ποτέ. Οι χώρες της Κοινότητας, κινούνται σε ένα παγκόσμιο οικονομικό σύστημα όπου οι έννοιες της επιχείρησης, της απασχόλησης, της αγοράς και των επενδύσεων σε εθνικό επίπεδο έχουν χάσει αρκετά από το παλιό νόημά τους. Η λογική της ανεξάρτητης ανάπτυξης παραχώρησε τη θέση της στην αρχή της αλληλεξάρτησης.

Το εξωτερικό επιχειρηματικό περιβάλλον έχει αλλάξει. Η νέα συμφωνία GATT, η δημιουργία της παγκόσμιας οργάνωσης εμπορίου, η δημιουργία νέων πόλων ανάπτυξης και το συνεχώς άνοιγμα των αγορών προεξοφλούν εντονότερο ανταγωνισμό.

Στο ανταγωνιστικό περιβάλλον των γρήγορων αλλαγών, των συχνών ανακατατάξεων και των απρόβλεπτων εξελίξεων το στατικό και αμετάβλητο συγκριτικό πλεονέκτημα δεν υπάρχει πιά. Στο σύγχρονο περιβάλλον το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα διαμορφώνεται και κατακτάται.

Η απόλυτη όμως φιλελευθεροποίηση του εμπορίου δεν είναι απαλλαγμένη από κινδύνους. Κινδυνεύουμε να χάσουμε την ανταγωνιστικότητά μας ως Κοινότητα στον τομέα των τεχνολογιών αιχμής. Κινδυνεύουμε να δούμε την ανεργία να αυξάνεται και να γίνεται κύρια

απειλή κοινωνικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Γι αυτό είναι αναγκαία η θέσπιση μιας ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής με στόχο τη δημιουργία του ευνοϊκότερου κατά το δυνατόν περιβάλλοντος για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που θα λύσει το πρόβλημα της απασχόλησης. Η αναγκαιότητα αυτή αναγνωρίζεται στη Συνθήκη του Maastricht, όπου προσδιορίζεται η ευθύνη της Κοινότητας και των Κ-Μ στην εξασφάλιση των αναγκών προϋποθέσεων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στη βιομηχανία της Κοινότητας.

Τα βήματα που γίνονται είναι ενθαρρυντικά. Η Λευκή Βίβλος για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση, προσδιόρισε τους άξονες πάνω στους οποίους μπορεί να βασισθεί μια πολιτική ανταγωνιστικότητας. Στο Συμβούλιο Βιομηχανίας της 22ας Απριλίου 1994, είχαμε μια εποικοδομητική συζήτηση για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

Εμείς, η Ελλάδα, θεωρούμε την Ανακοίνωση της Επιτροπής ως εργαλείο για την διαμόρφωση στρατηγικής και ανάλυσης των απαραίτητων συντονισμένων δράσεων για τη σταθεροποίηση και ανάπτυξη μέσω μιας ανταγωνιστικής βιομηχανίας. Η συγκυρία είναι ευνοϊκή για τη βιομηχανία, μετά τα πρόσφατα δείγματα ανάκαμψης στην Ευρώπη.

Είναι αναγκαία όμως μια σειρά από κρίσιμες παρατηρήσεις.

Ο ρόλος του Κράτους στην αναπτυξιακή στρατηγική έχει δυο πλευρές. Περιλαμβάνει μια δραστηριότητα επιτήρησης και ρύθμισης και μια δραστηριότητα παρέμβασης και υποστήριξης. Το Κράτος πρέπει να μεριμνά ώστε το εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων να φέρνει όσο το δυνατόν λιγότερα προσκόμματα στην απόκτηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Η σταθερότητα του μακροοικονομικού περιβάλλοντος είναι ίσως το σπουδαιότερο μέλημα μιας Κυβέρνησης, για να προσελκύσει νέες επενδύσεις και να επιτρέψει στις επιχειρήσεις να κάνουν μακροχρόνιους στρατηγικούς σχεδιασμούς χωρίς τον κίνδυνο αιφνιδιασμού.

Η πλήρης απορρύθμιση και κυριαρχία του ιδιωτικού τομέα δεν είναι από μόνη της πανάκεια. Οι σχέσεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα πρέπει να εξετασθούν στο κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ασκείται η βιομηχανική πολιτική. Δεν είναι απλώς θέμα καθορισμού "συνόρων" μεταξύ δημόσιας διοίκησης και ιδιωτικών συμφερόντων.

Διαπλεκόμενα συμφέροντα, αναξιοκρατία, διαφθορά υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων πολιτικής και δεν καταργούνται αυτόματα με ιδιωτικοποιήσεις. Τα σκάνδαλα που εμφανίστηκαν σε Ευρωπαϊκές χώρες είναι ενδεικτικά της σημασίας των σχέσεων δημοσίου - ιδιωτικού τομέα. Πρέπει να υπάρξουν μέτρα για την εξυγίανση του επιχειρηματικού χώρου όπως : ανάπτυξη κανόνων επιχειρηματικής δεοντολογίας, διαφάνεια/δημοσιοποίηση των ενεργειών και πρόσβαση ενδιαφερμένων σε πληροφορίες, δημιουργία "αγορών" στα πλαίσια της διοίκησης π.χ. για υπηρεσίες μελετών στα Υπουργεία, κλπ.

Εξίσου σημαντικά θέματα είναι η διαμόρφωση σαφών και εφαρμόσιμων κανόνων ανταγωνισμού καθώς και λειτουργία μηχανισμού για την τήρησή τους. Η συγκέντρωση εμπορίου και διανομής επηρεάζει για παράδειγμα σημαντικά τη βιομηχανία και προκαλεί προβλήματα σε νέες μικρές, ακόμη και μεγάλες επιχειρήσεις. Υπάρχουν ερωτηματικά π.χ. σε ποιο βαθμό επιτρέπεται να επηρεάζει τη βιομηχανική πολιτική ένα σουπερμάρκετ που έχει μεγάλο και αυξανόμενο ποσοστό διανομής και δεν βάζει στα ράφια του ποιοτικά προϊόντα (αν δεν ενδώσουν στις απαιτήσεις του για μεγάλα ποσοστά έκπτωσης κλπ.).

Η ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής και ευέλικτης δημόσιας διοίκησης που λαμβάνει υπόψη τη διεθνοποίηση των αγορών και το σύνθετο των προβλημάτων των επιχειρήσεων, πρέπει να αντιμετωπισθεί ως ένα από τα πλέον σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για την επιχειρηματική δραστηριότητα. Αλλά δεν είναι μόνο η δημόσια διοίκηση που καθυστερεί. Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα οργάνωσης της παραγωγής, στο μικροεπίπεδο των επιχειρήσεων. Οι ελλείψεις σ' αυτό το επίπεδο είναι για πολλούς ο σημαντικότερος λόγος της μείωσης της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης σε σχέση με τις χώρες της Απω Ανατολής.

Ο οριζόντιος χαρακτήρας της βιομηχανικής πολιτικής είναι κεντρικό και απαραίτητο στοιχείο της νέας στρατηγικής. Ωστόσο ειδικότερες ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση ιδιαιτεροτήτων σε περιφερειακό ή κλαδικό επίπεδο δεν θα πρέπει να εγκαταλειφθούν, πριν επιτευχθεί η αναγκαία προσαρμογή. Στο πλαίσιο της έμφασης σε οριζόντια μέτρα δεν πρέπει να αποκλείονται και κάθετες παρεμβάσεις, στο βαθμό που συνεισφέρουν στο ζητούμενο, δηλ. τη σύγκλιση και την ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στην περίπτωση των ΜΜΕ. Στον τομέα αυτό η δυνατότητα κάθετων μέτρων είναι δυνατή μέσω της επιλεκτικής βοήθειας σε "δίκτυα" μικρομεσαίων,

που αποτελούν και την συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών της Ένωσης.

Η παραδοσιακή, στατική αντίληψη της ανταγωνιστικότητας, οδηγεί συχνά τους θιασώτες της στην απλοϊκή συνταγή της μείωσης των αμοιβών της εργασίας ενώ η δυναμική θεώρηση της ανταγωνιστικότητας είναι τελείως αντίθετη μ' αυτή την προσέγγιση. Για να υπάρξει βιώσιμη ανταγωνιστικότητα θα πρέπει να εξασφαλίζεται ικανοποιητική αμοιβή όλων των συντελεστών παραγωγής και ιδιαίτερα της εργασίας, που αποτελεί τον πιο δημιουργικό παράγοντα εισαγωγής νέων τεχνολογιών και καινοτομιών. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ποτέ ότι το μοναδιαίο κόστος εργασίας δεν εξαρτάται μόνο από το μισθό αλλά εξίσου και από την παραγωγικότητα και τον εκσυγχρονισμό της επιχείρησης.

Η ανταγωνιστικότητα πρέπει να βασίζεται σε μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον, να οδηγεί σε ικανοποιητικές αμοιβές όλων των συντελεστών της παραγωγής, να δημιουργεί τις προϋποθέσεις έγκαιρης προσαρμογής σε νέες τεχνολογίες και σε απελευθερωμένες αγορές. Μόνο έτσι θα αποτελέσει ένα συστατικό στοιχείο εξέλιξης που συμπαρασύρει και άλλες επιχειρήσεις στον εκσυγχρονισμό και την πρόοδο. Αυτό που χρειάζεται συνεπώς δεν είναι απλώς η υποβοήθηση κάποιων επιχειρήσεων ή προϊόντων αλλά μια άλλη ποιοτικά διαφορετική αντίληψη της ανταγωνιστικότητας.

Με ικανοποίηση διαπιστώνουμε ότι στην Ανακοίνωση (έκθεση) της Επιτροπής έχει ληφθεί σοβαρά υπόψη η διασύνδεση της πολιτικής βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας με την ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων και την πρωτοβουλία για την κοινωνία της πληροφορίας. Οφείλουμε να επαγρυπνίσουμε την εκτίμηση που κάναμε τον Απρίλιο, ότι η είσοδος στην κοινωνία της πληροφορίας θα δημιουργήσει κρίσιμο πλεονέκτημα για την ενίσχυση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις διεθνείς αγορές.

Υπογραμμίζουμε τη συμφωνία μας στην προτεραιότητα που δίδεται στους λεγόμενους "άυλους" παράγοντες μεταξύ των οποίων ιδιαίτερη σημασία έχουν η ποιότητα, η εκπαίδευση και η συνεχιζόμενη κατάρτιση, η έρευνα και η καινοτομία. Όμως θα πρέπει να επισημάνουμε ότι :

- Στην Ελλάδα λείπουν και οι επενδύσεις σε εξοπλισμούς, εγκαταστάσεις, υποδομές, που είναι απαραίτητες για να αποδώσουν οι επενδύσεις σε άυλα αγαθά. Έτσι στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές πρέπει να δημιουργήσουμε τις υποδομές που

είναι απαραίτητες για την λειτουργία των άυλων παραγόντων. Πως π.χ. να συνδεθούμε με βάσεις οικονομικής πληροφόρησης, όταν δεν υπάρχει ο απαραίτητος σύγχρονος εξοπλισμός στις επιχειρήσεις.

- Μιλάμε για επαγγελματική κατάρτιση σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς. Πως όμως θα προβλεφθούν οι ανάγκες της αγοράς όταν αλλάζουν γρήγορα; Μήπως πρέπει να προχωρήσουμε αντίστροφα, δηλ. "να δημιουργηθεί ένα υπόβαθρο ευρύτερης κατανόησης των σύγχρονων τεχνολογιών και βελτίωσης του βασικού εκπαιδευτικού συστήματος αντί να επιλέξουμε ορισμένες περιστασιακές εξειδικεύσεις, που εκφράζονται σήμερα στην αγορά; Μήπως βοηθούμε καλλίτερα με την ανάπτυξη ευρύτερης εκπαίδευσης/κατάρτισης που εμφορείται από αξίες σχετικές με καινοτομικότητα/δημιουργία παρά την πρόχειρη καταγραφή των αναγκών;

Αναμφίβολα οι τομείς υψηλής τεχνολογίας αποτελούν την αιχμή του δόρατος για την Ενωση. Δίπλα όμως στους τομείς αυτούς υπάρχουν και παραδοσιακοί τομείς και δραστηριότητες μεσαίας τεχνολογίας με σημαντικές όμως δυνατότητες ανάπτυξης. Βέβαια σήμερα τα όρια των παραδοσιακών κλάδων είναι όλο και περισσότερο δυσδιάκριτα. Η είσοδος της τεχνολογίας στους παραδοσιακούς κλάδους είναι σήμερα γεγονός, και αποτελεί τον πρωταρχικό παράγοντα διατήρησής τους σε ανταγωνιστική βάση.

Είναι σημαντικό να συμπεριληφθούν στη σχεδιαζόμενη βιομηχανική πολιτική ενέργειες που θα συντείνουν στην επίτευξη ενεργού συμμετοχής των εργαζομένων. Οι Ιάπωνες εργαζόμενοι έχουν την μακροχρόνια δέσμευση με την επιχείρησή τους. Τι πρόταση έχει η Ευρώπη; Την προώθηση της επιχειρηματικότητας και δημιουργίας με εμπλοκή των εργαζομένων; Την συμμετοχή τους στα αποτελέσματα, στην κατανομή της προστιθέμενης αξίας; Αν δεν βρούμε νέους δρόμους θα καταλήξουμε να έχουμε παθητικά άτομα που δεν μπορούν να στελεχώνουν ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.

Η προώθηση της βιομηχανικής συνεργασίας, ιδίως με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και τις Βαλκανικές θα πρέπει να είναι στις προτεραιότητές μας, παράλληλα με την θέσπιση κατάλληλου επενδυτικού και νομοθετικού πλαισίου και των απαραίτητων μηχανισμών εγγύησης για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες στις χώρες αυτές.

Η Ανακοίνωση της Επιτροπής προϋποθέτει τη συμπόρευση της ευημερίας της Ένωσης με την επιτυχία των επιχειρήσεών της. Όμως μπορεί να υφίσταται έντονος διαχωρισμός ή και σύγκρουση μεταξύ ιδιωτικού και δημοσίου συμφέροντος, ιδιαίτερα στην περίπτωση πολυεθνικών επιχειρήσεων. Είναι δυνατόν ανταγωνιστικές και κερδοφόρες επιχειρήσεις να μην υποβοηθούν την ανταγωνιστικότητα της χώρας προέλευσής τους ή και να την υπονομεύουν.

Θα τελειώσω την αναφορά που γίνεται στο κείμενο της Ανακοίνωσης στη σύνδεση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής με την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Θεωρούμε τις δράσεις που προτείνονται αρκετά αδύνατες σε σχέση με τη βαρύτητα που πρέπει να δοθεί στο θέμα αυτό.

Υπάρχουν πολλά ακόμη ερωτήματα προς διερεύνηση :

Η διεθνής συνεργασία μπορεί να συνεπάγεται τη μεταφορά επενδύσεων από περιοχές της Ένωσης σε άλλες χώρες ή περιοχές ανατολικές, βαλκανικές κλπ. Ορισμένες περιοχές χάνουν έτσι τη παραγωγική τους βάση, και δημιουργούνται προβλήματα απασχόλησης και μακροπρόθεσμης επιβίωσης. Χρειάζεται πλαίσιο παρακολούθησης των εξελίξεων γεωγραφικής ανακατανομής της υπάρχουσας βιομηχανικής δραστηριότητας και μέτρα αντιστάθμισης των απωλειών των περιοχών που χάνουν παραγωγικές δραστηριότητες. Εξάλλου όπως αναγνωρίζεται στο κείμενο η διεθνοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας μπορεί να λειτουργεί εναντίον της σύγκλισης. Επενδύσεις μεταφέρονται εκτός Ένωσης και όχι εκεί όπου υπάρχουν προβλήματα ανάπτυξης στην Ένωση. Αυτό συνεπάγεται την ανάγκη ειδικής προώθησης των επιχειρήσεων των λιγότερο ευνοημένων περιοχών της Ένωσης, που μπορούν να αποτελέσουν φυσικούς πόλους ανάπτυξης, και να συμβάλλουν στην **πραγματική σύγκλιση** αυτών των περιοχών.

Οι περιφερειακές ανισορροπίες της Ένωσης καθώς και τα προβλήματα που απορρέουν από τη διαφορά μεγέθους και διάρθρωσης της βιομηχανίας μεταξύ των Κ-Μ, θα πρέπει να μας απασχολήσουν σοβαρά στο σχεδιασμό της πολιτικής μας.

Από πλευράς μας οι αναλύσεις στα θέματα αυτά υποδεικνύουν την ανάγκη μιας ευέλικτης προσέγγισης στο θέμα της ανταγωνιστικότητας. Πρώτη προϋπόθεση της, πιστεύουμε ότι είναι η υποστήριξη ενός πλαισίου οργάνωσης της οικονομίας με στόχο τη δημιουργία και

διατήρηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων μέσω της υιοθέτησης σύγχρονης τεχνογνωσίας και υλοποίησης πρωτότυπων ιδεών και σχεδίων σε τεχνικές παραγωγής, προϊόντα και μεθόδους εμπορίας και προωθεί την απασχόληση. Δεύτερη προϋπόθεση για αυτό είναι η αποφυγή της συγκέντρωσης δύναμης από επιχειρήσεις και άλλες οργανωμένες ομάδες, σε τέτοια έκταση που να εμποδίζουν την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της γενικής ευημερίας για χάρη του ιδίου τους συμφέροντος.